

QUY TRÌNH TRỒNG CAM

1. THỜI VỤ

- Ở các tỉnh phía Bắc, vụ Xuân: tháng 2-3 hay vụ Thu: tháng 9-10 đều trồng được cam quýt nhưng tốt nhất là trồng vào vụ xuân có độ ẩm không khí cao và có mưa xuân nên tỷ lệ cây sống cao.
- Phía Nam trồng vào đầu và cuối mùa mưa.

2. CHỌN ĐẤT

Cây cam có thể trồng được trên nhiều loại đất khác nhau nhưng vườn trồng phải đảm bảo tiêu thoát nước tốt, đất thoáng khí và không có tầng đất cứng, vì sự hiện diện của tầng đất này sẽ làm cản trở sự phát triển của bộ rễ. Để trồng cây cam được thành công đòi hỏi nhà vườn phải có sự đầu tư vườn trồng và áp dụng những biện pháp quản lý đất thích hợp.

Đất phù sa ven sông, đất bồi tụ, đất rừng mới khai phá, đất thung lũng, đất phù sa cổ có bề dày từ 80-100 cm, có hàm lượng mùn cao, cao ráo, thoát nước, mực nước ngầm dưới 1m đều có thể trồng cam quýt. Nếu mực nước ngầm cao, ít thoát nước thì phải có hệ thống thoát nước tốt, lên liếp để trồng.

Đất cát pha thịt hay đất thịt có chiều sâu ít nhất là 1m, tơi xốp và thoáng khí là những loại đất lý tưởng nhất thích hợp để trồng cây cam. Nếu vườn trồng thoát nước kém vào mùa mưa thì bộ rễ cây sẽ bị ngập úng và từ đó dẫn đến sự xuất hiện của nhiều loại bệnh hại cây trồng. Do đó, khi chuẩn bị vườn trồng cần phải chú ý đến hệ thống tiêu và thoát nước cho vườn.

- Cây cam cần nhiều nước, nhất là trong thời kỳ ra hoa và kết quả nhưng cũng rất sợ ngập úng, ẩm độ thích hợp nhất là 70-80%. Lượng mưa cần khoảng 1000-2000mm/ năm. Trong mùa nắng, cần phải tưới nước và lượng muối NaCl trong nước tưới không quá 3g/lít.

- Chọn địa điểm làm vườn: Xa các vườn cây có múi đã bị nhiễm bệnh virus hoặc tương tự virus và các bệnh vi khuẩn như bệnh loét, vàng lá greening.

- Không trồng trên các vườn đã trồng cây có múi cũ đã có triệu chứng tiền nhiễm tuyến trùng hoặc các bệnh nấm như Phytophthora.

- Độ cách ly không gian giữa vườn trồng cây cam sạch bệnh với các vườn cây có múi không rõ nguồn gốc ít nhất là 50m.

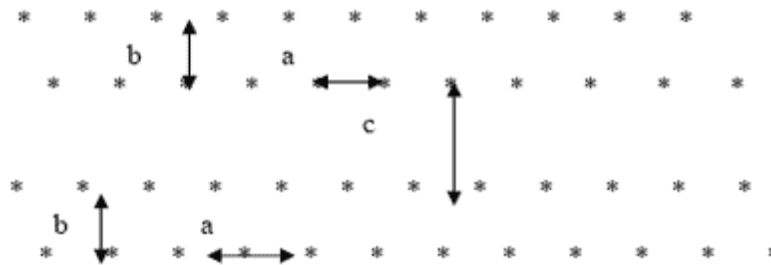
3. CHỌN GIỐNG

- Phù hợp cho từng vùng

- Tiêu chuẩn cây giống:
- + Được nhân giống từ nguồn sạch bệnh
- + Cây sinh trưởng khoẻ, thân thẳng, không có lá dị dạng
- + Chiều cao cây giống 60cm (vị trí ghép)
- + Đứng giống.
- + Không có triệu chứng bị sâu bệnh hại.

4. KỸ THUẬT TRỒNG

- Nên thiết kế hàng theo hướng Bắc - Nam và trồng cây giữa các hàng theo nguyên tắc “nanh sáu” để cây tiếp xúc ánh sáng từ hướng đông và tây được tối ưu nhất (cây của hàng trước sẽ không che ánh sáng của hàng sau)

Hình 1: Trồng theo kiểu nanh sáu.

Chú thích:

- a: Cây cách cây
- b: Hàng cách hàng
- c: khoảng cách giữa 2 hàng đôi

Khi trồng, đảo lớp đất trộn phân đã có trong hố, đào một lỗ sâu hơn bầu một ít, đặt cây vào giữ tháo bỏ bầu (nếu bằng nilon) và lấp đất lại cao hơn mặt bầu khoảng 3-5cm. Nén chặt và tưới nước. Nên tỉa bớt lá trên cây giống. Cây giống khi trồng nên đặt thẳng đối với cây tháp hoặc cây chiết có nhánh phân bố đều. Đặt nghiêng đối với cây chiết ít nhánh, giúp các đọt bên mọc lên để tạo tán. Trong một số trường hợp cần cắt rễ cọc, để tránh rễ ăn sâu gặp tầng phèn hoặc thủy cấp cao dễ bị thối rễ. Khi đặt cây phải xoay mắt ghép hướng về chiều gió để tránh gãy nhánh. Sau khi trồng cắm cọc giữ chặt cây con.

Để xử lý côn trùng có thể gây hại bộ rễ, chúng ta nên dùng thuốc Regent liều lượng khuyến cáo và trộn đều với đất trong hố để khử trùng. Trước khi trồng cây khoảng 10 ngày, nên sử dụng thuốc trừ sâu lưu dẫn tưới vào bầu cây con, để bảo vệ cây từ vườn ươm ra ngoài

Mùa khô nên dùng rơm rạ tủ gốc, cách gốc 10cm. Biện pháp này cũng tránh được cỏ dại phát triển đồng thời khi rơm rạ bị phân hủy sẽ cung cấp cho đất một lượng dinh dưỡng đáng kể.

Trồng dặm Sau khi trồng mới 15-20 ngày là tiến hành trồng dặm kịp thời những cây bị chết. Kỹ thuật trồng dặm thao tác như trồng mới.

* Mật độ trồng

Mật độ phụ thuộc đất ít hay nhiều, đất tốt xấu, khả năng đầu tư phân bón, nước tưới, thời gian khai thác ngắn hay dài. Khoảng cách trồng phổ biến: 4m x 5m (500cây/ha) với cây ghép, cây giống chiết trồng dày hơn 4x3m, hay 3x 3m (800 – 1000cây/ha) Mật độ này còn phụ thuộc vào có trồng xen hay không, nếu trồng xen phải tính cả cây trồng xen.

5. LÀM CỎ, TƯỚI NƯỚC, GIỮ ẨM, TRỒNG XEN

Sau khi trồng phải tưới nước thường xuyên giữ ẩm trong vòng 20 ngày đến 1 tháng để cây hoàn toàn bén rễ và phục hồi. Những năm đầu cây còn nhỏ chưa giao tán phải làm sạch cỏ gốc, trồng cây phân xanh ở giữa các hàng cây hoặc có thể trồng xen các cây họ đậu tận dụng đất và để che phủ đất giữ ẩm, chống cỏ dại, vừa tạo nguồn phân xanh cải tạo đất và cung cấp dinh dưỡng cho cây. Thường xuyên làm cỏ xung quanh hình chiếu tán cây kết hợp tủ gốc, tưới nước đủ ẩm cho cây.

Khi cây vào thời kỳ kinh doanh (cho trái), cần giữ cỏ trong vườn nhằm giữ ẩm cho đất và chống xói mòn và lèn (đóng váng) đất trong mùa mưa.

Hình 2: Giữ cỏ trong vườn

Hình 3: Cỏ đậu phủ được khuyến cáo trồng trong vườn cam

6. CẮT TỈA, TẠO HÌNH TÁN CÂY

Tạo tán theo các bước như sau:

- Cây con cần được cắt ngắn ở độ cao 50-80 cm tính từ mặt đất. Việc cắt tỉa này nhằm mục đích kích thích các chồi non
- Chọn 3 cành khỏe, thẳng mọc từ thân chính và phát triển theo ba hướng tương đối đồng đều nhau làm cành cấp 1. Dùng tre cột giữ cành cấp 1 tạo với thân chính một góc 35-40°.
- Sau khi cành cấp 1 phát triển dài khoảng 50-80cm thì cắt đọt để các mầm ngủ trên cành cấp 1 phát triển hình thành cành cấp 2 và chỉ giữ lại 2-3 cành.
- Cành cấp 2 này cách cành cấp 2 khác khoảng 15-20cm và tạo với cành cấp 1 một góc 30-35° . Sau đó, cũng tiến hành cắt đọt cành cấp 2 như cách làm ở cành cấp 1. Từ cành cấp 2, sẽ hình thành cành cấp 3.
- Cành cấp 3 không hạn chế về số lượng và chiều dài, nhưng cần loại bỏ các chỗ cành mọc quá dày hoặc quá yếu. Sau ba năm, cây sẽ có bộ tán cân đối, thuận lợi trong chăm sóc, phòng ngừa sâu bệnh và thu hoạch

Hình 4: Cách tạo tán

Tỉa cành: Một trong những đặc điểm của cây có múi so với những loại cây ăn trái

khác, là không có sự khác nhau giữa mầm chồi và mầm trái. Không có sự biến chuyển của chồi trong nhiều năm, mà mỗi chồi có thể phát triển trong một năm, để tạo mầm hoa và mang một hay nhiều trái ở cuối cành. Công việc tỉa cành được tiến hành hàng năm, sau khi thu hoạch cần phải loại bỏ những đoạn cành sau đây:

- Cành đã mang quả (thường rất ngắn khoảng 10-15cm).
- Cành bị sâu bệnh, cành ốm yếu, cành nằm bên trong tán không có khả năng mang quả.
- Cành đan chéo nhau, những cành vượt trong thời cây đang mang quả nhằm hạn chế việc cạnh tranh dinh dưỡng với quả.

- Ngắt bỏ toàn bộ hoa trong thời gian cây 1-2 tuổi và tỉa bớt những hoa dị hình, những hoa quả ra muộn và ở vị trí không thích hợp cho việc hình thành quả, công việc này có thể tiến hành bằng cách phun các chất điều tiết sinh trưởng.

Chú ý :

- Cần phải khử trùng dụng cụ bằng nước Javel hoặc cồn 70° khi cắt hoặc tỉa cành để tránh lây bệnh (tiềm ẩn virus, vivoid...) qua cây khác, hoặc khử trùng dụng cụ bằng cách hơ qua ngọn lửa.

- Đối với những cành lớn hơn 3cm thì phải dùng cưa.

- Những vết thương lớn sau khi cắt tỉa phải dùng sơn hoặc các thuốc trừ bệnh quét kín vết cắt nhằm tránh vết thương bị thối tạo điều kiện thích hợp cho côn trùng.

7. BÓN PHÂN

**Thời kỳ cây con (Thời kỳ kiến thiết cơ bản từ 1-3 năm tuổi)*

Phân bón được chia làm nhiều đợt (4-6 đợt) để bón cho cam. Sau khi trồng nên dùng phân DAP với liều lượng 40gr hòa cho tan trong 10 lít nước để tưới cho một gốc cam (2tháng/lần), có thể sử dụng phân tôm, phân cá ủ để tưới cho cây cam.

Khi cây trên 1 năm tuổi cần bón phân gốc để giúp cho cây phát triển mạnh. Sử dụng phân vi sinh như EM (Effective Micro- Organisms), WEHG tưới để giúp cho phân hữu cơ mau phân hủy tạo thành chất vô cơ cho cây trồng hấp thụ. Có thể ủ phân hữu cơ với nấm Trichoderma để bón cho cây cam.

Phun phân bón lá Plantagreenpower (PGP) lên cây để hỗ trợ dinh dưỡng giúp cho cây cam phát triển tốt và đồng đều hơn. Phun vào cây mỗi 3 tháng một lần. Pha Phân với nước sạch 50g-64g cho bình 16L; 60g-80g cho bình 20L). Với diện tích lớn trung bình sử dụng 1kg pha với 250-330 lít nước, phun đều lên lá và cây vào buổi sáng sớm chiều muộn. Tránh phun trong điều kiện ánh sáng mặt trời trực tiếp. Dùng các dụng cụ phun sương để phun, phun ngay sau khi pha nếu để lắng cần khuấy lại trước khi sử dụng tiếp.

Bảng 1: Liều lượng phân bón cho cây cam ở thời kỳ kiến thiết cơ bản

Tháng	Thời điểm bón	Liều lượng/cây	Phương pháp bón
	Bón lót trước khi trồng 7 - 10 ngày	5-10kg phân hữu cơ 1 kg super lân, 05 kg vôi 200g NPK(16 - 16 - 8)	Trộn đều số phân trên với đất và cho vào hố trồng.
Cây mới trồng			
4	4 tháng	40g DAP(18 - 46 - 0)	Pha 40 g DAP trong 10 lít nước tưới ướt gốc, nếu nước còn thừa thì tưới tiếp cho các cây khác. Có thể tưới xả lại bằng nước để tránh lá bị ngộ độc phân bón.
6	6 tháng	40g DAP(18 - 46 - 0)	
8	8 tháng	40g DAP(18 - 46 - 0)	
10	10 tháng	40g DAP(18 - 46 - 0)	
Cây > 1 năm tuổi:			
13		100g NPK(20 – 20 -15) + 10kg phân hữu cơ	Cuốc rãnh xung quanh gốc theo hình chiều của tán cây, rãnh sâu 5- 10 cm, rộng 10- 20 cm cho phân vào, lấp đất và tưới nước
16		100g NPK(20 – 20 -15)	
19		100g NPK(20 – 20 -15)	
22		100g NPK(20 – 20 -15)	
Cây được > 2 năm tuổi:			
25		200g NPK(20 – 20 -15) + 10kg phân hữu cơ	Cuốc rãnh xung quanh gốc theo hình chiều của tán cây, rãnh sâu 5- 10 cm, rộng 10- 20 cm cho phân vào, lấp đất và tưới nước
28		200g NPK(20 – 20 -15)	
31		200g NPK(20 – 20 -15)	
34		200g NPK(20 – 20 -15)	

- Phương pháp bón: Cuốc rãnh xung quanh gốc theo hình chiều của tán cây, rãnh sâu 10- 15 cm, rộng 10- 20 cm cho phân vào, lấp đất và tưới nước. Chú ý phải cuốc cách gốc ít nhất 50cm đối với cây 2 năm tuổi. Khi cây giao tán không cần đào rãnh mà có thể dùng cuốc súp nhẹ lớp đất chung quanh tán cây, bón phân, lấp đất lại và tưới nước.

Hình 5: Cách bón phân cho cây cam

** Thời kì kinh doanh*

Với lượng phân (bảng 2) Giai đoạn cây cho trái năm 4 trở đi Chia 4 lần :

- Trước khi cây ra hoa : $1/3N$ đồng thời phun phân bón lá PGP theo tỷ lệ phần 7.1
- Sau khi đậu trái : 6-8 tuần : $1/3 N + 1/2 K_2O$.
- Thời kì quả bằng đầu ngón tay út và sau đó 3 tuần phun phân bón lá PGP để đảm bảo trái phát triển khỏe mạnh, đẹp mã.
- Trước khi thu hoạch (1 –2 tháng) : $1/2 K_2O +$ phân bón lá PGP.
- Sau khi thu hoạch trái, tỉa cành xới gốc làm cỏ, bồi bùn : $1/3N +$ toàn bộ lân + 10-20kg phân chuồng/1 gốc + phun phân bón lá PGP

Lượng phân bón tăng theo tuổi cây nhưng đến năm thứ 10 trở đi lượng phân ổn định.

Hiện nay đối với cây từ 6 năm tuổi trở lên, ở những vườn có điều kiện chăm sóc cao, có thể bón như sau

- + Sau thu hoạch : $30\%N + 40\% P_2O_5$ (10-20 kg phân hữu cơ/1 gốc).
- + Trước khi xiết nước : $10\% N + 20\% P_2O_5 + 50\% K_2O$.
- + Sau khi tưới trở lại : $10\% N + 10\% P_2O_5 + 10\% K_2O$.
- + Sau khi đậu quả : $15\% N + 10\% P_2O_5 + 10\% K_2O$.
- + Giai đoạn phát triển quả : $35\%N + 20\% P_2O_5$.
- + Trước khi thu hoạch 1 tháng : $30\% K_2O$.

Bảng 2: Lượng phân bón cho cây có múi

Tuổi cây	Lượng phân/cây/năm		
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
1-3	50-100	50-100	60
4-6	200-250	150-200	120
7-9	300-400	250-300	180
>10	400-800	350-400	240

Khi cây giao tán không cần đào rãnh mà có thể dùng cuốc súp nhẹ lớp đất chung quanh tán cây, bón phân, lấp đất lại và tưới nước. Cũng có thể kết hợp với bồi bùn, đắp gốc để bón phân hoặc dùng bừa răng cào lấp phân giúp hạn chế đứt rễ.

8. XỬ LÝ HOA

Sau thu hoạch cần làm các việc sau:

- Bón phân phục hồi và tưới nước
- Tia cành & vệ sinh vườn: Cắt tia đoạn cành đã mang trái (Khoảng 10-15cm), cành già, cành sâu bệnh, cành nằm bên trong tán, quét vôi hay Bordeaux dưới gốc, phun thuốc trừ sâu bệnh.
- Phun trên lá: Sử dụng phân bón lá PGP giúp cây phục hồi nhanh, phát triển tốt, chuẩn bị sức ra hoa.
- Xiết nước: rút khô nước trong mương vườn và ngưng tưới để tạo “sốc” cho cây. Thời gian 15-20 ngày, tùy theo tuổi cây, thời tiết chi phối. Tổng quát chỉ nên xiết đến khi cây vừa xào lá (lá hơi héo).
- Chỉ nên xiết nước khi vườn cây trên 3 năm tuổi để không làm cây kiệt quệ, mất sức.
- Sau khi xiết, cho nước lại vào trong mương vườn đến cách mặt đất 20- 30cm trong vòng 12 giờ, sau đó rút bớt nước ra cách mặt liếp 50 –60cm để không làm bộ rễ cây bị thiệt hại, gây mất sức cho cây.
- Tưới nước trở lại vừa phải và bón phân theo khuyến cáo, có 2 cách như sau:

Cách 1:

- Ngưng tưới và rút cạn nước, khoảng 20 ngày.
- Tưới lại: 2-3 lần mỗi ngày, liên tục đến ngày thứ tư bón phân (tùy theo sinh trưởng của cây, lượng phân là 0,3-0,5 kg phân 20-20-15 và 0,1 kg phân ure/ cây.

- Sau khi bón phân tưới mỗi ngày 1 lần.
- Khoảng 7-15 ngày sau cây ra hoa, lúc này cần lượng nước vừa phải, ngày tưới ngày nghỉ (nếu tưới nhiều cây sẽ ra đọt). Giai đoạn này có thể phun thêm PGP hoặc Tenabio Nano hoặc kali nitrat (nồng độ 0,5-1%)

Cách 2:

- Áp dụng như cách 1, nhưng có bồi sinh.
- Đầu tiên liếp được tưới đẫm.
- Bồi sinh một lớp dầy 5cm, rút nước và không tưới.
- Khoảng 20-25 ngày sau, sinh khô (mặt sinh nứt nẻ), tưới trở lại và xử lý như cách 1.

Khoanh cành: Có tác dụng làm hãm vận chuyển nhựa trong cây và kích thích ra hoa, khoanh ở những cành cấp 1, 2. Khoanh tròn một vòng, độ rộng lát khoanh khoảng 1-2 mm. Khoanh xong dùng nilon quấn kín để tránh bị thối vết khoanh.

9. XỬ LÝ TĂNG ĐẬU QUẢ VÀ TRÁNH RỤNG TRÁI

** Xử lý tăng đậu quả*

Muốn thụ phấn tốt, hoa đậu nhiều, hạn chế rụng trái non phải chăm sóc cây cho sung sức và phun thuốc hỗ trợ ra hoa (cần nhất là Bo kết hợp với Canxi) như Planta Green Power hoặc Tenabio Nano. giúp hoa thụ phấn tốt và cuống hoa, cuốn trái mập & dai)

Rễ cam yếu, hay bị sốc nên khi cây đang ra hoa đậu trái thì không bón phân. Chỉ bón lại khi cây đang nuôi trái và nên bón là nhiều lần.

Khoanh cành để hạn chế sự rụng quả: trong quá trình phát triển của quả, cây cam sẽ có các đọt phát lộc, khi phát lộc thì cây sẽ tự rụng quả để dành dinh dưỡng cho phát triển lộc non, vì vậy cần phải khoanh cành vào giai đoạn cây phát lộc để hạn chế rụng quả.

Chú ý: Hoa đang nở rộ thì hạn chế phun thuốc cho cây và tưới nước giữ ẩm thường xuyên cho cây nhưng lúc này không được tưới phun lên hoa đang nở rộ.

** Chống hiện tượng rụng trái quá nhiều*

Có 2 đợt rụng trái sinh lý trên cây

- Đợt rụng lần thứ nhất, thường xuất hiện khi trái còn nhỏ, bằng ngón tay út, tức khoảng 3 tuần sau khi đậu. Đặc trưng của đợt rụng trái này là trái mang theo cả cuống.
- Đợt rụng trái thứ 2 khi có đường kính trái khoảng 3cm, đặc trưng là trái rụng không cuống.

- Hiện tượng rụng trái trên cây có múi gần như là tất yếu. Biện pháp kỹ thuật quan trọng là bón thúc, bón thúc dưới gốc (khoảng 100- 200g phân N,P,K (20- 20- 15)/ cây) và phun bổ sung dinh dưỡng kịp thời trên lá để nuôi trái và hạn chế rụng.

Chú ý: Hiện tượng khi gặp mưa nhiều, trái bị vàng, rụng nhiều phần lớn là do cây nhiều trái, thiếu dinh dưỡng lại bị “sốc nước” cách khắc phục: tưới nước thường xuyên, bón phân gốc đầy đủ và phun ngay thuốc dưỡng trái.

Nuôi Trái:

Thời kỳ trái nhỏ đến 4- 5 tháng: Thời kỳ này trái to chậm, có nhiều đợt rụng sinh lý nên cần chăm sóc như sau:

- Bón phân: bón ít khoảng 100g NPK (20- 20- 15) /cây, 15 ngày /lần và tưới đều đặn.
- Phun trên lá: Dưỡng trái bằng phân bón lá PGP để bổ sung Ca, phun sương đều tán cây, 15 ngày /1 lần để nuôi trái, hạn chế hiện tượng rụng trái, khi trái đang lớn. Nên cộng thêm thuốc trừ nhện để hạn chế bệnh da cám trên vỏ trái.

Thời kỳ trái lớn: Thời kỳ này trái bắt đầu “da lươn”, tức vỏ trái sần lên, trái muốn to nhanh thì nung phân cho trái mau lớn mà ít sượng trái. Nên bón phân nhiều và phun bổ sung trên lá như sau:

- Bón phân: khoảng 200gNPK 20- 20- 15+50gKCl / cây. 15 ngày / lần và tưới đều đặn.
- Phun trên lá: Dưỡng trái bằng phân bón lá PGP để bổ sung Ca, phun sương đều tán cây 15 ngày /1 lần. Nên cộng thêm thuốc trừ nhện để hạn chế bệnh da cám trên vỏ trái

**Một số điểm cần chú ý:*

- Đón và dưỡng đợt non; Sau khi ra hoa khoảng 4- 6 tháng, cây có ra 1 đợt đợt non, nhất là khi ta thúc phân, nước cho trái phát triển. Cần bảo vệ đợt cành non này vì đó là những cành lá cung cấp dinh dưỡng nuôi trái và là cành mẹ qua năm sau sẽ cho các cành mang trái. Đợt cành này rất quan trọng, phải nuôi cành được từ 3, 5- 4 tháng thì sau này cành sẽ cho đợt non ra hoa đơn ở gần đỉnh ngọn, những hoa này sẽ rất dễ đậu trái trên cây.

Bảo vệ như sau: khi thấy cây bắt đầu nhú đợt non thì bón thêm phân gốc cho cây và phun dưỡng lá giúp cây ra đợt non đồng loạt.

Khi đợt non đang phát triển, pha thuốc như: Basutigi, Supracide... cộng với Dưỡng trái hoặc Dưỡng lá, phun 2- 3 lần để phòng trừ sâu vẽ bùa, rầy và nuôi đợt lá lần nuôi trái trên cây.

Tỉa & bao trái : Mục đích là cho trái to, sáng đẹp, cao cấp và bán được giá cao. Bao trái nhằm bảo vệ trái không bị da cám do nhện gây nên, không bị ngài, ruồi hay bọ xít chích trái. Bao trái còn chống trái cam bị nám.

Cách làm: Sau giai đoạn rụng sinh lý (khoảng 45 ngày sau đậu), tỉa trái đeo xong phun thuốc diệt trứng, sâu, nấm có sẵn trên trái. Một ngày sau dùng túi chuyên dùng (loại 16x20cm dùng bao cam,) bao trái lại, xiết chặt miệng bao nếu bao trái thì đỡ tiền thuốc sâu bệnh, bao trái nên dùng 1 lần để hạn chế sự lây lan sâu bệnh và màu sắc bao đã thay đổi nên trái dễ sâu bệnh và không được đẹp.

Chống hiện tượng nứt trái: Thường xuất hiện khi trái đã lớn (nhất là cam), có thể do thiếu nước gặp nước nhiều đột ngột làm phần ruột lớn nhanh hơn phần vỏ và do vỏ thiếu Ca (có khi bón N quá nhiều) ... Cách khắc phục: Bón cân đối NPK cộng thêm một ít Ca (NO₃)₂, tưới nước đều đặn cho cây.

10. THU HOẠCH VÀ BẢO QUẢN

Thời gian thu hoạch phải có nắng khô ráo, không nên thu trái sau mưa hoặc có mù sương nhiều vì trái dễ bị ẩm thối. Trái thu xong cần để nơi thoáng mát, không nên tồn trữ quá 15 ngày sẽ giảm giá trị thương phẩm.

*** Hướng dẫn sử dụng phân bón lá Plantagreenpower (PGP) đối với cây cam:**

Lần phun	Thời gian phun
1	Trước khi cây ra hoa
2	Thời kì quả bằng đầu ngón tay út
3	Trước khi thu hoạch 1 - 2 tháng
4	Sau khi thu hoạch trái, tỉa cành xới gốc làm cỏ, bồi bùn.